

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 60 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zgodovina sv. katoliške cerkve.

Bukev, ki jih družba sv. Mohorja ravno kar razpošilja med svoje ude, je letos, kakor vselej, lepo število, pa so tudi lepe, vredne naslednje prejšnjih let.

Častiti bralci „Slov. Gospodarja“ imajo jih menda že vsi v rokah in vem, da so vseh veseli; po enem ali drugem zvezku pa so še s posebnim veseljem segli. Zakaj? Ker se jim že prikupi po svoji zvonanji obliki, ali pa jim je po svoji vsebini že star znanec ali jim ustreza — „Slov. pravnik“ imam v mislih — v vsakdanjem, praktičnem življenji.

Ne bo toraj treba, da jih človek tu še posebej priporoča. Toda en zvezek dobe mnogobrojni udi v roke, ki se skriva v neznatno obliko in tudi vsebine nijma znane, vendar pa nij za to, da se prezira.

Na-nj bo toraj prav, če obrnem v naslednjih vrstah oči častitih bralcev — na „zgodovino sv. katoliške cerkve“. Spisuje jo veleuč. g. dr. Ivan Križanič, profesor bogoslovja itd. v Mariboru, ob enem tudi že več let predsednik našega „tiskovnega društva“.

Cela zgodovina sv. cerkve ima v treh delih priti na svitlo; a letos dobe čast. udje le prvi del, drugi pa jim pride v roke čez dve leti in tretji še le čez štiri leta. Tako hoče odbor. G. spisatelj sam razdeljuje zgodovino v tri veke in vsak ima po dve dobi. V letošnjem zvezku nam podaja zgodovino sv. cerkve v prvem veku. Začne ga, se ve da, s Kristusovim rojstvom in raztegne do konca 7. stoletja. Prva doba mu traja do cesarja Konstantina Velikega do leta 313. in vpelje jo s Kristusovim življenjem. V kratkih pa čvrstih potezah nam nariše življenje, učenje, trpljenje božjega Sinú, pride na delovanje apostolov Pavla, Petra in ostalih ter pokaže na krvavo razdejanje mesta Jeruzalema in pa dolgo toda ljubezni polno življenje apostola Janeza.

Za tem pride na vrsto preganjanje

kristijanov, najprej krvavo od Nerona (64. l.) do Dioklecijana (312. l.), potlej pa njih preganjanje „z mečem duha“. Z zagovorniki sv. krščanske vere in razvojem sv. cerkve koncem 3. stoletja konča se prvo poglavje.

V drugem poglavju razpravlja se sicer kratko, pa še skorej predolgo zapletena zgodovina krivovercev.

V tretjem poglavju nam razvrščuje g. spisatelj plemena duhovenstva, nas seznanja z važnimi stranmi bogočastja (tudi prepirov gledè njega nam nekaj omenja) in spisuje uzorno življenje tedanjih kristijanov.

To poglavje je toliko lepo, da ga bo bralcem premalo enkrat brati. Resnica, lepo je bilo ta čas življenje v krščanskih družinah.

Z letom 313. začne se druga doba te zgodovine. Glavno torišče ji je svet na jutru in to je učenemu g. spisatelju, kakor mnogim drugim, brž ko ne uzrok, da potegne to dobo do leta 692., kajti od teh mal naprej se postavi zgodovina sv. cerkve bolj na večerna tla.

Razvrščuje se kakor prva tudi druga doba v tri poglavja in vsako ima kakor v prvi slično vsebino. V prvem se namreč razpravlja razširjanje sv. cerkve, v drugem daje mesto glavnim krivim veram, v tretjem pa opisuje notranji razvoj sv. vere, večji možje sv. cerkve, imenitniše prikazni glede bogočastja in njeno uplivanje na življenje ljudstev. Tudi v tej dobi zanima človeka bolj tretje poglavje, najde pa tudi v prvem in drugem marsikaj, kar mu vzbuja resne čute ali ga navdušuje za sv. cerkev.

Da se ne spustimo tu v posamezne reči, to se pač lahko razumeje, zavrremo pa toraj tem bolj bralca na knjigo samo. Vidi pa se sicer že iz tega, kar se je navedlo, da je v celi knjigi veliko rečij, veselih pa tudi žalostnih, a učeni gospod opisuje nam oboje tako, da denemo povzdignjeni na duhu in srci knjigo iz rok, želeč, da dobomo drugo kmalu v roke. Ne pove nam namreč le resnice, ampak daje

nam jo tudi v lepi, poljudni obliki. S to knjigo sodimo, se g. spisatelj lepo prikupi slov. ljudstvu in ne mara, da ne bo na kvar družbi, če prav pretrga za voljo nje g. Staré-ta „občno zgodovino“; vemo ji za oboje hvalo, vsaka ima svojo ceno.

Le ene reči prosimo čast. bralce. Še le čez štiri leta bodo imeli celo zgodovino sv. cerkve v rokah, naj tedaj ta zvezek vsak lepo okovari, kajti če so bukke cele, veš jim stoprv, kaj so vredne. Dr. Mlakar.

Še enkrat olajšava šolske dolžnosti.

Naša konservativna večina poslancev nam je z velikim trdom priborila predruženje šolske postave, v kateri so nam nekatere polajšave zaradi šolskega obiskovanja podeljene to pa takrat, kadar cele občine — ali občine cele šolske okolice — ali pa krajni šolski sveti zato prosijo; ako pa tega ne storijo, zahteva postava strogo osemletno in celodnevno šolsko obiskovanje.

Ne držite toraj rok križem! Šolski sveti in občine zahtevajte polajšavo v 7. in 8. letu šolskega obiskovanja, zahtevajte poldnevni poudok, kder bi morali zavoljo mnogo otrok šolska poslopja ali povečati ali celo nove staviti; skličite brž ko brž seje in sklenite vloge c. kr. okrajnim šolskim svetom doposlati, da naj njih taisti visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu s priporočbo predložijo.

Tako so v sejah 14. in 21. t. m. storile občine: Sabovska, Markovska, Bukovska, Stonjska, Pervenska in Borovska spadajoče v okolico narodne šole pri sv. Marku.

Te občine so sklenole sledeče vloge c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Ptuj doposlati, katerih zapopadek se tukaj objavi, da se ga zamorejo tudi druge občine, ako jim kaže, poslužiti, glasi se tako-le:

Zapisnik.

„Vsi udi občinskega odbora občine..... bili so povabljeni..... t. m. se občinske seje udeležiti, da se o šolski polajšavi sedmega in osmega šolskega leta posvetujejo in sklepajo.“

„Pri tej seji bilo je....udov navzočih, kateri so (enoglasno) sklenoli, tukaj priloženo vlogo c. kr. okrajnemu šolskemu svetu s prošnjo doposlati, da njo taisti s priporočbo visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu predložiti blagovoli.

Občina N.... dne... 1883.

Podpis župana in dveh svetovalcev ali odbornikov.

Slavni c. k. okrajni šolski svet!

„Zastop občine N..... katere otroci v področje narodne šole pri N..... spadajo, sklenol je v seji dne.... t. m. — kakor je iz

priloženega zapisnika razvidno — da se zadevajočim staršem zavoljo pomnoženih šolskih stroškov in nepotrebnih zaprek pri poljedelstvu nakladana bremena polajšajo, poslužiti se v postavi 2. maja 1883 podeljene pravice in prosi, da se vsled §. 21. te postave sledeče dovoli:

1. da otroci, kateri so šest let popolnoma šolo obiskovali, v sedmem šolskem letu, v zimskem polletji šolo še popolnoma obiskujejo; v drugem ali poletnem polletji pa samo eden poldan v tednu po 3 uri,

2. da otroci v osmem šolskem letu v zimskem polletji samo eden poldan v tednu po 3 ure šolo obiskujejo, v poletnem polletji pa se od šolskega obiskovanja čisto oprostijo.“

„Podpisani občinski zastop vljudno prosi, naj se ta v postavi 2. maja 1883 utemeljena prošnja visokemu c. k. deželnemu šolskemu svetu s priporočbo predložiti blagovoli.

Zastop občine N..... dne... 1883.

Podpis vseh za vlogo glasovalih odbornikov:

Pristavek:

Drugačno zahtevanje polajšave v šolskem obiskovanju bilo bi protipostavno in bi ne bilo dovoljeno.

Sobetine dne 28. Vinotoka 1883.

Jan. Vidovič,
župan.

Gospodarske stvari.

Sadjereja.

Dragi mi Jože! Tvoje pismo sem prejel in iz njega razvidel, da si jel močno zanimati se za sadjerejo, kar me močno veseli. Drage volje bodem ustrežal Tvojej želji, ter Ti poslal nekaj drevesc iz društvenega — Cesarj. Štefanijinega vrta, kakor hitro toliko dorastejo, da bodo za oddati. Pa prav malo bi bilo pomagano, ako bi se le ta drevesca, ki bodo v Štefanijinem vrtu odrastla, razposadila in odgojevala; deželi se bode le pomoglo prenašati težka bremena, ako si omisli ne samo vsaki okraj in vsaka občina, ampak tudi vsaka okolica po jedno veliko drevesnico, katera naj javna in privatna pota, pašnike, trate itd. z mladimi drevesci oskrbljuje. Najhitrejša pa in najuspešnejša se da vsak prostorček poobsaditi, ako si napravi vsak kmet in sploh vsak, kateri kaj zemlje ima, za se malo drevesnico, in to bi bila najizdatnejša pomoč.

In to poslednje moj dragi Jože tudi Tebi priporočam in sicer iz sledečih uzrokov:

1. Glej, Ti stanuješ unkraj Radgone — to je precej daleč od Šentjurja. Ali si že poskusil, če bodo mlada drevesca iz tukajšnje zemlje pri vas dobro storila? Kajti druga zemlja, drugo podnebje, druga lega ima velik, a vendar ne vselej ugoden upliv na rastlino. Tu

je treba skušnje. — Kdor si pa divjakov vzredi, dobi le takšnih divjakov, ki so ondošnje zemlje, podnebja itd. že vajeni, in bi bili zanesljivejši od onih iz daljnih krajev priposlanih.

2. Doma vzgojena drevesca Te nič ne stanejo razvén to malo betvo dela, da seješ peške, snažiš in požlahtnuješ drevesca, kar je pa pravemu sadjerejcu na veselje in kratek čas.

3. Iz Tvoje drevesnice si lahko odbereš vselej najboljših in črstvejših divjakov za požlahtnenje in presajenje; v nasprotnem slučaju pa moraš vzeti, kar se Ti pošlje.

4. Drevesce, katero si sam iz peške vzgojil, Te bo veliko zanimalo in se Ti priljubilo, da ga bodeš varoval in čuval, kakor Tvojega otroka; kadar bodeš imel čas, ga bodeš hodil gledat, kazal ga bodeš s ponosom svojim sosedom, prijateljem; in lastnim otrokom bodeš pripovedoval: „Glejte, to je moje delo, trud mojih rok, pa tudi moje veselje!“

5. Ne boj se, da bi moral na sad predolgo čakati. — Tu Si vzemi našega pridnega Ogorevca v zgled! On mi piše tako-le:

„Da bi sadjerejski vrt mnogo pripomogel za povzdigo sadjereje, sklepam že iz tega, da, ko sem pred dvema letoma začel peške sejati, je marsikateri sosed zasmehovalno djal: „Od tega še vnuk njegov ne bo dočakal sadu!“ A, ko so pred nekaj dnevi bili nekteri pri meni, in so videli, da je nekaj močnih tistih divjakov od lanskega leta, spomladi z dolago požlahtnjenih že letos mladike pognalo čez 1 met., so se prepričali, da bi se prej dočakalo, ko pa iz starikavih, iz gošave prinesenih divjakov.“

Glej, dragi mi Jože, Ti si veliko mlajši od Ogorevca pa bi se ne upal pripraviti malo drevesnico, v kateri bi si na korist vzgojeval mladih drevesc? Posnemaj Ogorevca, poskušnja velja!

V 8. letih bova pa skušala sad lastnega pridelka.
Dr. Ipavie.

Pridobilne in gospodarstvene zadruge na Avstrijskem.

(Konec.)

Močno delujejo narodne zadruge na Moravskem; izposodile so namreč 20 milij., nemške le 6 milij.

Od teh 134 milij. izposojenega denarja se je dalo na osobni kredit 89 milij., 3 milij. proti zastavi, 42 milij. pa na hipoteke.

Po deželah se vrste posojila tako:

	osobni kredit	zastava	hipoteke
Spodnje-Avstrijsko	80 ⁰ / ₀	3 ⁰ / ₀	17 ⁰ / ₀
Zgornje-Avstrijsko	15 ⁰ / ₀	2 ⁰ / ₀	83 ⁰ / ₀
Štajerska	97 ⁰ / ₀	1 ⁰ / ₀	2 ⁰ / ₀
Česka (nemška)	49 ⁰ / ₀	1 ⁰ / ₀	40 ⁰ / ₀
„ (narodna)	100 ⁰ / ₀	—	—
Moravska (nemška)	94 ⁰ / ₀	—	6 ⁰ / ₀
„ (narodna)	94 ⁰ / ₀	—	6 ⁰ / ₀

Največ ima torej Zgornje-Avstrijska na hipotekah, to je 83⁰/₀, potem česka (nemška) društva s 40⁰/₀; česka narodna društva pa se pečajo samo z osobnim kreditom.

Vsa društva vkup imajo inventarne vrednosti 6-7 milij., naloženega denarja pri drugih društvih 5-9 milij., 20 milij. znašajo zadružni deleži vseh društev, torej 16⁰/₀ vseh posojil. Reservnega fonda je vkup 5 milij. Torej je stabilnega kapitala 25 milij. ali 19⁰/₀, skoraj petina vseh posojil, kar je v primeri s hranilnicami jako ugodno.

Jako različna je visokost zadružnih deležev posameznih zadružnikov. Najvišji deleži so v Dalmaciji, s povprek 282 fl., najnižji na Českem s 35 fl. in na Moravskem s 23 fl. V smislu postave z dné 27. decembra 1880. se pa bodo te številke znižale.

Društva za živež (Konsumvereine). Teh društev je bilo leta 1881. še 235, torej polovico manj, ko leta 1873. Propadu uzrok je neredno poslovanje. Teh društev ima Moravska 67, Česka 62, Spodnje-Avstrijska 28, Tirolska in Štajerska vsaka po 19 itd.

Blago je raznovrstno, katero ta društva prodajajo; največ je pa živeža, kolonijalnega in špecerijskega blaga. Omeniti pa je, da so se nekatera društva pečala z mesarijo, pa se zopet opustila, ker so imela zgubo.

Račune imamo od 101 teh društev. Zadružnikov je 32.979. Prodalo se je za 5¹/₂ milj. vrednosti. Blaga ostalo je konec leta 1881. za 916.000 gold.; društva so še na to dolžna 310.000 gld., ker se društvenikom preveč na upanje daje in so društveniki dolžni 207.000 fl.

Zadrug za surovine (Rohstoffgenossenschaften) je bilo konec leta 1881. le 6 in sicer 4 na Českem in po 1 na Spodnje-Avstrijskem in v Galiciji.

Zadruge za zaloge (Magazinsgenossenschaft) je samo jedna v Gradci za mizarско blago.

Poljedelska društva (Landwirtschaftliche Produktivgenossenschaften). Vseh vkup je 65 in sicer 41 na Tirolskem, 21 na Predarlskem, 3 na Kranjskem.

Račun imamo samo od štajerskega društva za mleko (Molkereigenossenschaft) v Gradci, katero ima 27 udov in je porabilo mleka za 695.000 fl.

Stavbenih društev je 5, 4 na Spodnje-Avstrijskem in 1 na Českem.

Zavarovalni društvi sta dve na Šleskem.

Konečno še omenim, da so se ustanovile zveze zadrug, da skupno delajo na korist zadruštva, da se sploh zboljša in širi zadruštvo.

Mih. Vošnjak.

Konjerejsko društvo naznanja, da se g. Alojziju Kreftu v Očeslavcih ne more dovoliti

žrebec, ker so itak 4 v Bučecovcih, tudi sv. Juriju ob južnej železnici drugi žrebec ne, pač pa ostane sedanji, za sv. Lenart v Slovenskih goricah se priskrbi še jeden žrebec, to pa orientalskega plemena (arabsko-perzijskega), tudi bo se gledalo v Apače spraviti še jednega žrebca. Mnogo udov je pristopilo društvu iz Cerkevca, Metove, Digoš, Hoč, Bohove, Malečnika, Pobrežja, Trčove in sv. Petra pri Mariboru.

Dopisi.

Iz Maribora. Prihodnjo nedeljo ob 7. uri zvečer bode skupna večerja g. dr. Dominkušu na čast v čitalnici. Nadejamo se obilo prijateljev od raznih strani. — Meščani želijo dobiti vojaško šolo pa še jedno kosarno, da bo več vojakov tukaj. — Kupčijske šoli je ministerstvo naklonilo 450 fl. podpore. — Katoliški rokodelski delavci so zadnjo nedeljo priredili večerno veselico z gledališno igro. — Vina kupujejo tukajšnji krčmarji in trgovci prav marljivo; zaporedoma vidimo vozove z vinskimi sodi obložene prihajati. Sv. Peterško se je baje prav drago prodavalo 80 — 90 fl. štrtinjak. — Slišimo, do se je nekaterim učiteljem v ljudskih šolah ukazalo, v 3. letu vse predmete samo nemški razlagati. Slovenci moramo to močno obžalovati, ker se tako deca ne nauči ne za življenje potrebnih predmetov, pa tudi nemški ne. Saj nam to že 100letna skušnja kaže zlasti od tiste dobe, ko se je slišalo: riba — fisch, miza — tisch, kaša — brein, lass' mich sein. — Razvanski „šostar“ ne more za „šulvereinsgruppe“ od dosti kmetov po 1 fl. dobiti. Vsled tega nabira udov apotekar Bankalari, čegar pradedje niso bili Nemci, ampak Lahi, pa so prišli k nam Slovencem kruha iskat. V nedeljo 4. zvečer ob 6. zborovali so v kazini celjskega Glantschnigga nemški „fortschrittlerji“. Govorili so Glantschnigg, Duhatsch, Schmiderer, sevniško-tirolski „privandranec“ Ausserer, celjski Foregger in prof. Marek. Glavni zapopadek jihovim govorom bil je „ernster Kampf gegen den Slavismus“ in psovanje na slovenske domoljube. Duhatch in Ausserer sta še tako grdo udrihala zoper „Gospodarjevega“ glavnega urednika, da je celo „Marburgerci“ presedalo. Morala sta svoje blato v Tagespošto izkudati. Ljudi je bilo malo navzočih; zato so sklenoli govore tiskati in razdeliti. Če to opustijo, ne bo nobene škode. Telegramov so jim poslali Poglayen, Karneri, Heilsberg in nekdo iz Šoštanja, Mahrenberga in Bistrice. To je bilo vse! Poštenim Nemcem uže preseda neumno rogovilstvo nekih prenapetnežev, „privandrancev“, slovenskih renegatov in sebičnikov! — Isti večer bilo je v čitalnici 1. predavanje. Došlo je mnogo gospodov, gospa, gospodičen in gostov iz Ljubljane, Gradca in Hoč. G. dr. Gregorec je

razlagal, kako so slovenski kmetje zgubili vse lastništvo do svojih gruntov pred 1000 leti ter postali nemškimi grajščakom sužnji, rabotarji, tlakarji, desetinarji, podložniki in kako žalostno se jim je godilo, dokler jim niso pomogli Otokar Premisel, kralj Matjaž, cesar Maksimilijan I., vojvoda Karol, cesar Karl VI., Marija Terezija, cesarji Jožef, Franc. Ferdinand in Franc Jožef I. za katerega so slovenski kmetje postali ne samo svobodni posestniki, ampak tudi Nemcem enakopravni državljani.

Iz Ormoža. (Volitve v mestni zastop). Pred tremi leti so Ormožani imeli že mesca avgusta nove volitve v mestni občinski zastop, letos pa so še le zdaj začeli se gibati; koncem tega meseca ali v začetku decembra se bodo volitve vršile; za našo ormoško občino so sila važne; zato že sedaj opozorujemo vse narodne volilce v Ormoži in v sosednih občinah, ki imajo tudi tukaj volilne pravice, da so pozorni in sicer bolj pozorni, kakor pred tremi leti. Takrat namreč je narodna konservativna stranka še slaba bila in se v nobenem volilnem redu ni vdeležila volitve; ali v zadnjih treh letih se je narodna stranka zelo razvila in vtrdila; osnovala si je katoliško-slovensko političko društvo „Sloga“, ki je pri raznih svečanostih in veselicah budila in širila narodno zavest; narodna stranka je v tem času si tudi priborila večino v okrajnem zastopu, in skoraj tudi večino v okrajnem šolskem svetu; čuti se toraj že toliko močno, da bode letos poskusila se z najhujšimi nasprotniki ormoškega mesta pri prihodnjih volitvah in upanje imamo, da zmagamo, ako volilci dobro spoznajo svojo korist in pa namene protivne nam stranke. Vsem gospodom volilcem pa bodi danes naznanjeno, da je „Sloga“ v roke vzela volitvene posle in da pri Slogi vsaki volilec najde potrebna razjasnjenja; jako strogo in resnobno pa že danes svarimo vsakega poštenega slovenskega volilca, naj ne posluša zapeljivih glasov od nemčurske strani; naj ga prigovarjajo Martinci, Kozoli, Kadi, Dirmajerji ali celo glasoviti Kmetič, na nikoga teh ljudi naj ne poslušajo, ker oni so neprijatelji Slovencem; držite se toraj „Sloge“, ki ima po pravilih svojih tudi pravico in dolžnost, vdeležiti se volitvenega gibanja in odbor-nike priporočevati.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Ptuja. (Zahvala.) Slavni odbor čitalnice Ptujске je podpisanemu 51 fl. 30 kr. a. v., nabranih pri veselici v korist ubogim učencem štirirazredne šole okolice Ptujске prirejenej, velikodušno izročiti blagovolil. Slavnemu čitalničnemu odboru, človekoljubnim in požrtvovalnim gospam in gospodom, podarovalsim denar in dobitke za tombolo, pevkam krasoticam in vrlim pevcem, ki so s svojim izbornim in čarobnim petjem povečali večer ter pripomogli

k sijajnemu dobrodušnemu uspehu, izreka v imenu obdarovane učeče se mladine najsrčnejšo zahvalo. Krajni šolski svet v okolici Ptujski. Andrej Brenčič, m. p. načelnik.

Od št. Jurja ob juž. želez. (G. dr. Ipavčevu odlikovanje.) V četrtek, 15. t. m. se bode vršila svečanost odlikovanja široko na okrog poznanega zdravnika, priljubljenega skladatelja slovenskega, ravnatelja cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva, mnogoletnega župana Šentjurskega g. dr. Gustav Ipavica z zlatim križcem s krono, katerega mu je Nj. Veličanstvo podeliti blagovolilo. To najvišje odlikovanje mu omenjenega dne c. kr. namestnijski svetovalec g. Frd. Haas slovesno izroči. Potem bode odlikovancu na čast v g. A. Nendl-ovi gostilni banket ali skupno kosilo, zvečer pa veselica. Prijatelji in znanci odlikovančevi se vabijo k tej slovesnosti s prošnjo, da tisti, ki se žele udeležiti banketa, to par dni prej načelniku slavnostnega odbora g. Fr. Kartinu, trgovcu v Št. Jurji naznaniti blagovolijo.

Iz Celja. (Nekaj važnega!) Deželni šolski svet je vničil ukaz tukajšnjega okrajnega šolskega sveta, ki je zapovedal krajnemu šolskemu svetu v celjski okolici, da mora ta sprejemati nemški pisane dopise okrajnega šolskega sveta. V „Slov. Gosp.“ ste imeli enkrat uvodni članek v tej zadevi. Krajni šolski svet je namreč na vse nemške dopise okrajnega šolskega sveta zapisal besedo: Ne razumim in je nemško pisarjijo pošiljal vedno okrajnemu šolskemu svetu nazaj ter tirjal slovenske dopise. Na pritožbo pri deželnem šolskem svetu je ta tudi okrajnemu šolskemu svetu v Celji ukazal, da mora v prihodnje dopisovati v slovenskem jeziku. Znani dr. Glantschnigg, ud okrajn. šolskega sveta v Celji, je dobil s tem ukazom po nosu hud vdarec.

Iz Čadrama. (Letina). Pri nas se navadno v nedeljo po vseh Svetnikih zahvalna slovesnost v lepi podružnici sv. Barbare obhaja, kakor se je tudi letos, in pri tej priložnosti se navadno vsi verni spominjajo sreč in nesreč preteklega polletja in se vsakako Bogu zahvaljujejo, ako so srečni bili za ta posebni dar, ako jih je pa nesreča zadela, so hvaležni tudi v tem, spominjaje se, da bi lahko še kaj hujšega nad nas prišlo. O posebni uimi pri pridelkih na polji letos nimamo toževati, pač pa je veliko hiš zadela uima tako imenovane ružeče bolezni pri svinjah tako, da so nekterim skoraj vse pocepale in to že v bolj hladnem jesenskem času in se vidi, da je ta bolezen nalezljiva, in se malo kaj da proti nji opraviti. — Sena smo nekteri več, drugi menj od lani pridelali, in kar se je v Antonovem kosilo, se je lahko spravilo, dober teden pozneje pa že zavaljo tačasnega deževja precej težavno, tako, da se nam je precej skazilo in skusnja nas uči,

da rana košnja je tudi zavaljo vremena večidel boljša. Ozimno žito smo še precej lepo imeli, a vendar za vsem ni tako plenjalo, kakor pr. leto, posebno se je pšenica pri nekterih jako slabo obnesla, ker dobili so le po 2—4 zrna, zato nji je pa tudi precej po mlatvi cena poskočila, vagan od 4 fl. 50 kr. na 5 fl. Prav lepa je bila zopet ruska rž, in nam je dala na boljših njivah po 13 zrn. Za kmeta je hudo, kedar mu pšenica odreče dobro žetev, on težko zmaguje svoja plačila, zato bo treba tudi pri nas na bolj prodnatih njivah s hmeljarstvom si obilnejših pridelkov iskati in nekteri poskusi bi dobri bili, da se bo saj spoznalo, je li naša drugači dobra zemlja za ta sadež pripravna ali ne? — Sadja smo tudi precej pridelali in so se slive zrele lahko štrtinjak po 13—14 fl. za žganje prodajale, za jabelke pač letos zavaljo obilnih pridelkov na Českem in v drugih deželah ni bilo prave kupčije, bili so posamezni prisiljeni jih za toliko obrniti ali posušiti, pa bo ta pijača nekterim ravno dobro služila, ker mošta od vinske trte smo prav malo pridelali, če tudi prav dobrega, ker poprek se sme reči, da na oralu zemlje ga nimamo čez 3 polovnjake, naj bolj poln bil je za vsem še črninski trs in še ta ne v vseh vinogradih, ker v Berjah in Kačnjeku, kjer se najboljša črnina Vinarska imenovana, prideluje, je bil večidel prazen. Prav polna je bila zopet Izabela, tako da je eden naših posestnikov iz 2 prav na široko razpeljanih trsov dobil 14 celjskih veder mošta, in na župnijskih brajdah, ki so pred dvema letoma še le bile na slabem svetu napravljene, tako da ko je neki mogotec v Oplotnici l. 1876 slišal, da se bo tam Izabela sadila, je rekel g. župniku, da se ne bo v 10 letih en polovnjak vina pridelalo, izrastlo ga je že letos čez 2 polovnjaka, kajti sam trs že precej razpeljan imel je grozdov toliko, kolikor dni v celem letu, in ta mošt, ker še le 20. t. m. naprešan je za 2 stopnji boljši od najboljšega ugovskega in bi gotovo dal izvrstno črnino. Zato kmetje, ki imate pripravnih prostorov za brajde, sezite po Izabeli in pripravljajte nji s cestnim blatom ali drugim kompostom dobro zemljo in zdatno bote vinske pridelke pomnožili! Dobra črnina se pri nas prodaja polovnjak 50—60 fl. belo vino pa od 25—30 fl., a misli se, da bo še poskočilo. Turšice smo imeli prav lepe, tudi krompir je bil prav lep, ajda bila je polna, repa in korenje pa je debelo, kakor že davno ne tako, in ker živina celo leto precej visoko ceno ima, še za denar ni najhujše, naj bi le tudi vsi kmetovalci na to delali, da bi pri nas živinsko pleme pri govedih in svinjah povzdignili, kar bi posebno dolžnost soseskinih mož bila, a na to se pri nas malo misli, pa zadnja leta nas učijo, da pri živini in tudi sadjereji se kmetu trud navadno stoterno po-

plača in mi ne smemo mirovati, dokler svojega kraja v pravi paradiz ne spremenimo in veliko jih še prihodnjo zimo hoče žlahtnih dreves si oskrbeti, še v močvirjih drenažo napraviti in na tako posušen svet jablan in drugih sadežev nasaditi, koji nam bodo v poznejših letih še v lepoto in dobiček.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjevič Rudolf se je s soprogo princesinjo Štefanijo podal v Berlin obiskovat nemškega cesarja ter je bil tam sijajno sprejet. — Državni zbor bode sklican 4. decembra in prvič zboroval v novej krasno zidanej palači. — V delegacijah je minister Kallaj poročal ugodno o Bosni in Hercegovini, pravi, da bode mogoče število vojakov tam zmanjšati; želi pa, da bi se železnica stavila do morja. — Električno razstavo so zaprli, obiskalo jo je 120,000 ljudij razven Dunajčanov. — Česki voditelj dr. Rieger pogovarjal se je na Dunaji z ogerskimi politikarji, kar nemške liberalce silno v oči bode. Ti uže celo obupavajo, da bi kedaj na konja prišli ter premišlujejo, kaj bi neki bilo, če bi všli iz državnega zbora? No, kaj bi bilo? Foregger in Hammer-Amboss bi drugim in boljšim poslancem prostora dala, pa bi bilo. V svojih shodih pa uže prav nesramno škilijo v Bismarkovino, češ, naj pustimo Gališko in Dalmacijo, z nemško-slovenskimi deželami pa stopimo v colninsko zvezo nemško. No, to druga ni, kakor novo preževkavanje razupitega „nemškega frankfurterskega punta“ od l. 1848 zoper katerega smo se takrat Slovenci in vsi cesarju res vdani Nemci na vso moč branili. — Italijani močno rovljejo, da bi v Parenzo-Polo prišel nek župnik Franko za škofa, ki ne zna nič slovenski pa ne hrvatski, toraj večine svojih ovčič še razumel nebi. — Pri mestnih volitvah v Zagrebu zmagali so sami odločni narodnjaki, med njimi Vladimir Mažuranič, sin nekdanjega bana, ki bode bržčas župan. Čast bana ponudila se je baronu Francu fem. Filipoviču. — Narodni list poroča iz Nevesinja v Hercegovini, da je vstaška četa Stojana Kovačevića 12 mož od 3. regimenta pri Lukovici ubila, pri Ulogu je bil načelnik patrolje in 1 vojak zaklan.

Vnanje države. Srbski kralj Milan neče tako vladariti, kakor zahteva zakon in večina narodne skupštine. Njej kljubeti je napravil Kristića za ministra. Ta je ukazal, da morajo vsi srbski kmetje orožje vladi izročiti, prepovedal je dosedanje svobodno tiskanje časnikov in svobodno zborovanje ter na večih mestih proglasil „hitri sod“. To je pa ljudi tako razdražilo, da je prišlo do silovitega upora, do revolucije posebno v Zajčarskem okraju, v Črnejreki in Banji; Milan utegne biti izgnan. Tudi v Alba-

niji vre, te dni so Albanci poslali evropskim velevladam spomenico, v katerej zahtevajo, da jih od Turka odcepijo in Grkom pridenejo, kajti pod Turkom jim ni moči obstati, še menje napredovati, kakor drugi narodi. — Rumuni izdajo drugo leto za vojaške priprave 30 milijonov frankov. — Ruski car je baje pri nekem obedu živahno zdravico napil francoske republike poslaniku in jo imenoval „zaveznico Rusije“. Puškar Gotekov je v Tuli izumil stroj za puške Berdanke, da bode mogoče iz njih v 15 sekundah 9krat ustreliti. — Nemški vojni minister pošilja zaporedom ogleduhov čez mejo v Rusijo, kder si narejajo mape in črteže okrajev, tudi namerava artilerijo znatno pomnožiti. — Angleži pozvali so večino vojaštva iz Egipta v Malto in Ciper, le v večjih mestih ostanejo angleške posadke n. pr. v Kahiri, Suezu, Aleksandriji. — Francozi imajo proti Kitajcem precej močno brodovje v tonkinskem zalivu; 30 ladij s 108 kanonov, zasedli so tudi uže mesti Ninbuh in Khonangieh. Francozi mislijo, da se Kitajci samo grozijo, storili pa ne bodo nič.

Za poduk in kratek čas.

Črni vitez pa hudi grof.

Na visocem hribu stal je močen trden grad, v prijaznej dolini pa mala mirna vasica. Srečni so bili ljudje v gradu i vasi, podložni so bili kmetje grajskemu gospodu i dober gospod jim je bil. Nikdar ni on svoje kmete stiskal, marveč če je kdo kaj potreboval, smel je vsikdar priteči k prijaznemu gospodu, kateri je bil z vsimi kakor oča s svojimi otroci. Imel je pa grof zaklad, ki mu je bil ljubši, ko njegovo posestvo, ko njegovo življenje. Bila mu je to edina hči Milica, zlatolasa, modrooka deklica. Slovela je nje lepota daleč okrog, marsikteri vitez je skušal pridobiti si nje srce i roko, a še nobeden ni bil tako srečen. Gostoljubno so v gradu vsacega sprejeli; tako je bil prijazno sprejet neki vitez, ki se je onkraj iz nemškega priklatil. Bil je ta mož lepega obličja, viteškega obnašanja, i vendar se je zdelo Milici, da se pod to gladko površjo krije le slaba duša.

Vsakdo je dobro vedel, čemu se tuji vitez tako dolgo na gradu mudi. Iskal je on zmiraj priložnosti, da bi grofu svoje želje razodel, grof pa, ki ni prav vedel, pri čem da je, se mu je vedno odmikal. Prigodi se, da kmet nogo zlomi, grof in Milica z zdravnikom v vas tečeta, grof se vrne nazaj, nekaj hlapcem naročuje i hoteč vitezu o nesreči govoriti, najde viteza pri mizi sedečega, ki ni zapazil, da se grof bliža, nekaj med sabo mrmra, grof postoji i čuje te besede: „Le čakajte, saj Vam bo kmalu veselje minulo, naj bom le jaz enkrat gospodar,

potem vržem tega prismojenega grofa v ječo, z Milico delam kar hočem, vam kmetje! pa bo moj bič zapel. Ha! kedaj se je še slišalo, da zastran takega psa se toliko udeluje; ustrelil bi ga, če mu za delo ni. Prokleti kmečki pes, i gosposki bedak.“ Lahko si mislimo, kako je bilo grofu, ko to sliši; jeze bled stopi k njemu ter mu reče: „Vaše zadnje besede sem slišal, poberite se mi naglo izpred oči, če ne Vas dam zapreti v tisto ječo, katero ste meni namenili. Izvolite si!“

Z zobmi škripajoč, z maščevanjem v srci vitez grad zapusti. Na bližnjem Hrvaškem si četo malovrednežev zbere, v temnej noči na grad planejo, služabnike razven starega duhovnika umorijo; vitez pa grofa z lastno roko umori. Bil je zdaj gospod, s strahom izve to Milica, od katere je tirjal, da ga vzame za moža, kar je ona odločno odpovedala. Ker ga toraj neče, da jo zapreti v ječo; tudi hrane nesrečna deklica ne dobi. A če je mislil, da mu bo pokorna, se je zmotil; raje bi bila od gladu umrla, nego moriveca svojega očeta za moža vzela. Vše je bila tri dni brez hrane v ječi; v tretji noči se ona vrže na kolena in iskreno moli i svojega očeta kliče, naj bi jo rešil. Bilo je polnoči. I glej! zid se odpre, i oča njeni stoji pred njo, bil je smrtno bled, molče jej pomigne, naj gre za njima. On gre pred njo nekaj korakov, se potem še enkrat na njo obrne in izgine, kakor senca. Stala je na širokem planu daleč od grada. Pride mimo stari prijatelj njenega očeta, vitez Blagomir, ter jo odpelje. Strašno je razsajal morivec, ko je zvedel, da je Milica ubegla. „Hudič naj me pri živem telesu vzame, ako ne bom vas kaznoval lenuhi, potepuhi! Hudič naj vas in mene pobere in v svoje žrelo odnese.“ „Ni treba dolgo klicati hudiča“, ga zavrne stari mož, grajski duhoven; mislim, da se ga tudi Vi nimate veseliti.“ Molči stara šleva, zaupije razkačeni vitez in mu z enim mahom glavo odseče. „Hudič gre, hudič“ se oglasio nekteri, ki so z okna pogledali, naglo stopi grof k oknu in se začne na vso moč smejati. „To ni hudič, bedaki, to je moj prijatelj vitez Pekelski.“ „Prav o pravem času mi prideš, pri meni ostani, pomagaj mi te kmete z lepih sanj zbuditi.“ Ostane novoprišli na gradu i kmalo se je poznala njegova navzočnost, posebno so jo čutili ubogi kmetje, katerih življenje se je zelo spremenilo. Od rane zore do temne noči mogli so delati, še trenutek počitka jim ni dovoljen bil, vedno je stal nadzornik z bičem za njimi. Gorje pa tistemu, ki bi se upal poveljem grofa se ustavljati; ječa, smrt mu je bila gotova. Grof je bil hudoben in njegov prijatelj ga je še učil, kako ravnati s svojimi podložni. V gradu kakor v vasi so sumničili, da ta vitez dolge postave, bledega, suhega lica, razmršenih, rude-

čih las, ni drugi, ko sam peklenšček. Imenovali so ga črnega viteza, ker je bil vedno črno opravljen. (Dalje prihodnjič.)

Smešnica 45. Jako potrpežljiv mož, ki je imel silno jezljivo ženo; rekel jej je, ko se je ravno spet kregala: „Le tiho bodi, saj jaz tako vem, da imam najpridnejšo ženo“. — „Hudiča imaš!“ odvrne mu ona v jezi.

Razne stvari.

(Slovenci sijajno zmagali) so v Sevnici: pri občinskih volitvah so v vseh treh razredih izvoljeni od narodne stranke priporočeni odbor-niki. Sevnica je slovensk trg. Slava volilem!

(Kandidatje narodni) za veliko posestvo in za občine pri okrajnih volitvah ptujskih so uže postavljeni, se v kratkem naznanijo in volilec pri-poročijo. Denešnji sestavek župana g. Vidoviča kaže, da želijo Slovenci ptujskega okraja olajšanje šolskih bremen. Zato prosimo, naj ne oddajajo ptujskim nemčurjem pooblastil in če so jih uže oddali, naj jih preklicajo, naj dajo narodnim gos-podom ali naj gredo sami volit. Drugače bodo vse prošnje za olajšanje zastonj, če zmagajo sedaj Pisk-Rodošek-Mihaličevi pristaši in „lačenbergerji.“ Pomnite to posebno v Slovenski vesi, Gerečji vesi itd. in sploh na polji in v Holazah. Nemškutarji vam nečejo olajšati nič, pač pa novih in večjih šol navesti. Saj veste, da so uže komisijoni bili.

(Slovensko društvo) ima v nedeljo 11. t. m. ob 3. uri popoldne odborovo sejo v Mari-boru.

(Ugrabljen) bil je pri sv. 3. Kraljih v Slovenskih goricah komij Mih. Wostmer, ki je g. Ferd. Ivanuši v Poličanah bil ukradel 135 fl. Jed-nako je tudi tat Wibmer bil v Mariboru pod ključ djan.

(Celjsko učiteljsko društvo) imelo bo-de prihodnji svoj mesečni zbor dne 8. nov. t. l. ob 11. uri predpoldne v okoliškeji šoli v Celji. Vz-pored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o le-tošnjem zborovanji „štajerske učiteljske zveze“ v Mariboru. 4. Posvetovanje o tem, kako bi se olaj-šave o šolskem obiskovanji (ukaz min. za uk in bogočastje z 8. junija 1883. l. št. 10618., V. k § 21. postave z 2. maja 1883. l. drž. zak. štev. 53.) šolskemu napredku najugodnejše izpeljale; kako naj učitelj na to upliva. 5. Nasveti. K obilnej ude-ležbi uljudno vabi odbor.

(Prestavljen) je č. g. Fr. Arnuš kot ka-plan v Bizelj, č. g. Aug. Hecl kot provizor v Šusem.

(Iz Mahrenberga) se poroča, da je baron Washington od kmetijske družbe štajerske 3 prid-nim hlapecem izročil vsakemu hranilnične knjižice po 30 fl. Hlapec Franc Stelcer služi 38, Jakob Urš-nik 30 in Janez Strauss 24 let. Preč. g. dekan A. Jazbec so pri tej slovesnosti obdarovane služeb-nike s primernim slov. govorom počastili.

(Všel) je v Laškem iz kajhe Paul Omejic.

(Lepo knjižico) o slavnem učenjaku dr. Miklo-
žiči spisal je naš rojak g. A. Trstenjak, založil č. g. B.
Raič. Dobiti je v narodni tiskarni v Ljubljani.

(V Svetinjah) pri Ormoži so krasno šolsko
poslopje pozidali in srečno dokončali.

(Železnico) od južne železnice v Slatino in
Rogatec meriti da tudi deželni odbor.

(V Možgancih) nalagajo vinski tržei veliko
vina; cena je 90 fl. Zavraškemu 100 fl.

(Ponarejene dvajsetice) klatijo se po
Mariboru in okolici.

(V Zidanem mostu) je 3. t. m. po noči
mašina trčila na 4 vozove, mašino je vrglo iz kolo-
maj in tir zaprlo, da 4 ure niso mogli voziti.

(Družbi duhovnikov) jo sporočil pokojni
č. g. Andrej Šparavec, župnik v sv. Lovrenci na
dravskem polji, 120 fl. — Vplačali so č. g. Karba
12 fl. (ustn. dpl.), — Ostere 11 fl., — Muha in
Fišer A., mlaj. po 2 fl., — Hajšek A., Kreft, Rak-
telj in Zabukošek po 1 fl.

Loterijne številke:

V Gradci 3. novembra 1883:	5, 12, 88, 63, 20
Na Dunaji " "	24, 8, 65, 28, 22
Temesvar " "	2, 69, 28, 85, 8

Prihodnje srečkanje: 17. novembra 1883.

1—3

Služba organista

se razpisuje. Več pové farno predstojništvo na
Mut. (Hohenmauthen a. d. Kärntner-Bahn.)

Sirarja sprejmejo

na grajščini Rogozi — Rogeis, Post Kranichs-
feld bei Marburg. — Sirar mora znati trdi in
mehki sir narejati in vzrejevanje goveje živine
razumeti. Prošniki se naj oglašajo pri oskrb-
ništvu grajščinskem. 1-2

Dražba cerkvenega vina.

Dne 15. novembra 1883 ob 10. uri pred-
poldnem bode se pri sv. Jakobu v Slovenskih
goricah **6 štrtinjakov** letošnjega vina proti
takojsnjej plači po dražbi prodavalo.

2—2

Cerkveno predstojništvo.

V najem se da.

V „Narodnem domu“ v Ptuji (prejšnji
Hôtel Stadt Wien) daje se s prvim majem 1884
leta restavracija s kavarno in drugimi prostori
v najem. Prostori so povsè pripravi za hôte.

Vse drugo poizvé se pri gospodu doktoru
Al. Gregorič-u, čitalničnem predsedniku in
odvetniku v Ptuji. (Pettau.) 1-3

Cerkveno vino.

V cerkveni kleti sv. Marjete na Pesnici,
v Nebovi, se bode v ponedeljek t. l. dne 12. nov.
ob 10. uri predpoldnem

11 štrtinjakov

letošnjega pozno nabranega vina po dražbi pro-
davalo.

2—2

Cerkveno predstojništvo.

Dražba cerkvenega vina.

V torek 20. novembra ob 10. uri predpol-
dnem se bode

24 polonjakov

sladkega vinskega mošta v farovski kleti v
Jarenini prodajalo.

Cerkveno predstojništvo.

2—2

Lepi 3 bikiči

Möllthalskega plemena

bodo sedaj odstavljeni in so za prodati. Kateri
čislajo vrlo mlečno Möllthalsko pleme čiste krvi,
imajo priliko dobiti prav lepe živali.

Oskrbništvo grajščine Rogoza

zunaj Maribora v Hočkej fari.

Imenik

koristnih bukev, ki so po znižani ceni
na prodaj v **J. Leonovi** proda-
jalnici papirja in zaloge tiskovin:

Hrana apostolska bogoljubnim dušam, dana po bra-
nji apostolskih listov in drugih bukev svetega pis-
ma za nedelje in svetke; 2 dela, gr. 8. 1850.

Hrana evangeljskih nauk, bogoljubnim dušam dana
na vse nedelje in zapovedane praznike v leti.

Vsaka knjiga obsega dva dela in velja mehko-
vezana 1 fl. 60 kr.

Spisali dušni pastirji na spodnjem Štajer-
skem; na svetlo dal Anton Slomšek, nekdanji
kaplan pri Novicerkvi. Drugi pomnoženi natis.

Imenovanih dveh knjig posebej hvaliti ni
treba; priporočita se in kažeta svojo vrednost
vedno že dovolj skoz to, da sta delo slavno znane
roke, delo rajnega knezoškofa Lavantinskega,
prvaka slovenskih pisateljev. Le eden glas, glas
občnega dopadenja, občne pohvale ste si povsod
pridobile. Po pravici zamoremo reči, da od knjig
enacega zapopadka, jih slovensko slovstvo več
nima, še nobena Hrane ni prekosila.